

UCHWAŁA Nr XXVII/162 /12
Rady Powiatu Tczewskiego
z dnia 30 października 2012 roku

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tczewskim na Lata 2012 - 2014.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153 poz. 1271, Nr 200, poz. 1688, Nr 214 poz. 1806, z 2003 r. Nr 162 poz. 1568, z 2004 r. Nr 102 poz. 1055, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 92, poz. 753, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz.142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz.675, z 2011r. Nr 21, poz. 113, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281) i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887, Nr 288, poz. 1690, z 2012 r. poz. 579) **Rada Powiatu Tczewskiego**

uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tczewskim na lata 2012 – 2014 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tczewskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr T. Ody

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Zakłada się, iż realizacja przyjętego 3-letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tczewskim na lata 2012 – 2014 umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, która zapewni każdemu dziecku prawo do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

Mając na uwadze powyższe podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Załącznik do uchwały Nr XXVII/162/12
Rady Powiatu Tczewskiego
z dnia 30 października 2012 roku.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE TCZEWSKIM
NA LATA 2012- 2014**

TCZEW 2012

SPIS TREŚCI

	str.
1. Wstęp	2
2. Podstawy prawne	3
3. Założenia programowe.	4
4. Diagnoza.	4
4.1. Charakterystyka pieczy zastępczej na terenie powiatu tczewskiego.	6
4.2. Pomoc instytucjonalna.	10
5. Piecza zastępcza.	18
6. Dane dotyczące realizacji programu.	20
7. Cele programu.	23
7.1. Cel strategiczny.	23
7.2. Cele szczegółowe.	24
7.2.1. Upowszechnianie znaczenia roli rodzinnych form opieki zastępczej.	24
7.2.2. Rozwój systemu pieczy zastępczej mającego na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.	25
7.2.3. Wpieranie i wzmacnianie więzi z rodzina biologiczną dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych.	26
7.2.4. Wspieranie procesu usamodzielniania wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w celu przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.	27
7.2.5. Integracja środowisk działających w obszarze pieczy zastępczej.	28
8. Harmonogram	29
9. Monitoring	30
10. Zakończenie	30

1. Wstęp

Rodzina odgrywa bardzo ważną rolę w życiu każdego człowieka. Jest ona pierwszym środowiskiem w życiu jednostki i najczęściej towarzyszy jej przez całe życie. Spełnia ważną i odpowiedzialną funkcję, zaspokajając potrzeby swoich członków, przyczynia się do fizycznego, psychicznego i społecznego rozwoju dziecka, przekazuje wartości, normy, wzory zachowań, przygotowuje je do samodzielnego aktywnego życia.

To, czego uczymy się w rodzinie, pozostaje na całe życie. Zatem o rodzinę trzeba dbać, aby zapewnić jej przetrwanie.

Głównym zadaniem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudności życiowych, których sami nie są w stanie pokonać. Działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane w zależności od natężenia problemów występujących w danym środowisku społecznym.

Skuteczność zintegrowanej polityki prorodzinnej wymaga ścisłej współpracy wielu podmiotów. Pomoc na rzecz rodziny realizowana jest przez jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, zwłaszcza szczebla gminnego, wspierane przez organizacje pozarządowe i Kościół, które wzmacniają rodzinę w ich naturalnym środowisku, zapewniając pomoc i opiekę w systemie dziennym.

Ochrona prawna rodziny, w tym dziecka jest jedną z podstawowych zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W myśl art. 72 ust. 1 i 2 organy władzy publicznej zobowiązane są do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

W prawidłowo funkcjonującym systemie prorodzinnym większość dzieci nie powinna „wychodzić” na dłużej z kręgu rodziny, dlatego należy podjąć szeroko rozumianą pracę socjalną z rodzinami biologicznymi, aby ich dzieci pozostające w pieczy zastępczej, jak najszybciej mogły powrócić do środowiska, a przede wszystkim, aby go w ogóle nie opuszczały.

Zadania powiatu z zakresu pieczy zastępczej wykonuje starosta za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów pieczy zastępczej.

2. Podstawy prawne

Działania w zakresie Programu podejmowane i realizowane są w oparciu o następujące akty prawne:

- ▶ Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483),
- ▶ ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 ze zm.),
- ▶ ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.),
- ▶ ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59 ze zm.),
- ▶ ustawę z dnia 24 kwietnia 2010 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. nr 234, poz. 1536),
- ▶ ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. nr 142, poz. 1595 ze zm.),
- ▶ ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.),
- ▶ ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.).

Program wpisuje się w założenia:

- ▶ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Tczewskim na lata 2010-2012,
- ▶ Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Tczewskim na lata 2011-2013,
- ▶ Programu Współpracy Powiatu Tczewskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2012.
- ▶ Powiatowego Programu na rzecz Zatrudnienia i Spójności Powiatu Tczewskiego na lata 2009-2013

Dokumenty międzynarodowe:

- ▶ Konwencja o prawach dziecka (Zgromadzenie Ogólne ONZ z 20 listopada 1989 r.).

► Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia.

3. Założenia programowe

1. Wsparcie i pomoc rodzinom przeżywającym trudności lub kryzys z terenu powiatu tczewskiego – praca z tzw. rodziną problemową poprzez zapewnienie profesjonalnej pomocy asystenta rodziny, psychologa, pedagoga, prawnika.
2. Zapewnienie dziecku pozbawionemu opieki i wychowania warunków do prawidłowego rozwoju – najlepiej w rodzinie naturalnej, a gdy nie jest to możliwe w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza jest okresowa, a jej celem jest wsparcie rodziny dysfunkcyjnej do czasu wyeliminowania problemu.
3. Wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i prawne dla rodzin zastępczych.
4. Określenie przez powiat corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych.
5. Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w pieczy zastępczej.

4. Diagnoza

Konwencja o prawach dziecka art. 20 – „Państwo ma obowiązek zapewnienia ochrony i opieki dziecku, które nie może żyć w rodzinie. Dziecko ma prawo do opieki zastępczej, która uwzględni ciągłość w wychowaniu dziecka oraz jego tożsamość etniczną, religijną, kulturową i językową”.

Dzieci zaniedbywane i krzywdzone, opuszczone przez rodziców, które nie mogą wychowywać się w rodzinie mają zagwarantowaną opiekę ze strony państwa, mogą znaleźć schronienie w rodzinnych lub instytucjonalnych formach opieki.

Rodziny, w których dochodzi do interwencji opiekuńczych, szczególnie tych polegających na odseparowaniu dziecka od rodziny, to rodziny o złożonych problemach, wśród których najczęściej można wyróżnić problemy:

- ekonomiczne: brak pracy lub praca dorywcza, ubóstwo, złe warunki mieszkaniowe;
- społeczne: uzależnienia, przestępczość, izolacja społeczna, samotność;
- relacyjne: konflikty i kryzysy w rodzinie, wielość związków, brak oparcia w środowisku, brak pozytywnych wzorców lub negatywne wzory wyniesione z rodzin;
- indywidualne: zły stan zdrowia, choroby psychiczne, upośledzenie, niski poziom wykształcenia.

4.1. Charakterystyka pieczy zastępczej na terenie powiatu tczewskiego

Na terenie powiatu tczewskiego wykorzystywanych jest wiele form wspierających dziecko i rodzinę w różnych aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym świadczonej przez samorządy gmin i organizacje pozarządowe, na formach samopomocy na szczeblu powiatowym kończąc.

Pod pojęciem rodziny zastępczej rozumieć należy taką rodzinę, w której umieszcza się małoletnie dziecko w celu sprawowania nad nim opieki i wychowania w wypadku, gdy rodzice biologiczni nie spełniają swojej funkcji. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone małżonkom lub osobie nie pozostającej w związku małżeńskim, jeżeli spełnia następujące warunki:

- a) daje rękojmię należytego wykonywania zadań rodziny zastępczej,
- b) mają stałe miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- c) korzystają z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- d) nie są lub nie byli pozbawione władzy rodzicielskiej, nie są ograniczone we władzy rodzicielskiej, ani też władza rodzicielska nie została zawieszona,
- e) wywiązują się z obowiązku łożenia na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby, gdy ciąży na nich taki obowiązek z mocy prawa lub orzeczenia sądu,
- f) nie są chore na chorobę uniemożliwiającą właściwą opiekę nad dzieckiem, co zostało stwierdzone zaświadczeniem lekarskim,
- g) mają odpowiednie warunki mieszkaniowe oraz stałe źródło utrzymania,
- h) uzyskali pozytywną opinię ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania.

Przy doborze rodziny zastępczej dla dziecka uwzględnia się:

- a) osoby spokrewnione lub spowinowacane z dzieckiem, jeżeli dają gwarancję poprawy sytuacji dziecka;
- b) przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- c) odpowiednią różnicę wieku między kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej a dzieckiem;
- d) poziom rozwoju i sprawności dziecka, wymagania w zakresie pomocy profilaktyczno-wychowawczej lub resocjalizacyjnej oraz możliwości zaspokajania potrzeb dziecka;
- e) zasadę nie rozłączania rodzeństwa;

f) w miarę możliwości opinię wyrażoną przez dziecko.

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych w latach 2009 – 2011

Lp.	Typy rodzin	ROK 2009		ROK 2010		ROK 2011	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	116	153	115	144	119	145
2.	Rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem	21	37	19	32	17	30
3.	Rodziny zastępcze zawodowe wielodzietne	2	17	2	19	3	21
4.	Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	3	7	3	7	3	7
Razem		142	214	139	202	142	203

Tabela 2. Wykaz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych z podziałem na gminy – stan na 31.03.2012 r.

gmina/miasto	Liczba dzieci
Gniew	18
Morzeszczyn	3
Pelplin	14
Subkowy	6
g. Tczew	13
m. Tczew	46
inne lub nieznany adres rodziców	71
Razem	171

Tabela 3. Rodziny zastępcze na terenie gmin powiatu tczewskiego – stan na 31.03.2012 r.

gmina/miasto	liczba rodzin	liczba dzieci
Gniew	18	35
Morzeszczyn	8	10
Pelplin	14	20
Subkowy	3	5
g. Tczew	14	24
m. Tczew	59	74
poza powiatem	8	13
Razem	124	181

W tabeli ujęto również rodziny, w których zostały umieszczone dzieci spoza powiatu tczewskiego.

Tabela 4. Wykaz dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej – stan na 31.03.2012 r.

gmina/miasto	Liczba dzieci
Gniew	15
Morzeszczyn	10
Pelplin	7
Subkowy	3
g. Tczew	8
m. Tczew	39
Razem	82

Tabela 5. Wykaz dzieci z terenu powiatu przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w ramach porozumień w latach 2009 - 2011

Rok	2009	2010	2011
Ilość rodzin	6	11	10
Ilość umieszczonych dzieci	9	15	21
Kwota świadczeń w zł	98 868	197 366 *	177 617

* w tym zawarcie porozumień i wypłata świadczeń dotyczących rodzin w 2009 r.

Tabela 6. Wykaz dzieci z terenu innych powiatów przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu tczewskiego w ramach porozumień w latach 2009 - 2011

Rok	2009	2010	2011
Ilość rodzin	8	10	10
Ilość umieszczonych dzieci	10	12	12
Kwota świadczeń w zł	104 933	110 244	108 627

Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w tych rodzinach ulega ciągłym zmianom. Powodem jest rozwiązanie rodziny zastępczej istniejącej, uzyskanie pełnoletności przez dziecko będące w rodzinie, zgon osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej, ustanowienie nowych rodzin, rzadko powrót dziecka do rodziny naturalnej.

Do najczęstszych powodów objęcia dziecka opieką zastępczą należą: brak opieki ze strony rodziców biologicznych, zaniedbanie, niewydolność wychowawcza, niezaradność życiowa, ubóstwo, alkoholizm, sieroctwo, choroba psychiczna lub fizyczna rodzica biologicznego, pobyt w zakładzie karnym, przedwczesne rodzicielstwo, przemoc, molestowanie seksualne.

Współcześnie, rodzina zastępcza to rodzina spokrewniona lub obca, przyjmująca czasowo, na mocy postanowienia sądowego, zadania opieki i wychowania dziecka, pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej.

Duża liczba rodzin zastępczych spokrewnionych jest wyraźną cechą polskiego systemu opieki. Wynika to z silnej tradycji i poczucia odpowiedzialności rodzinnej. Zachętą dla członków dalszej rodziny są też świadczenia finansowe, które są wyższe od świadczeń rodzinnych, jakie otrzymują rodzice wychowujący dzieci.

Tabela 7. Środki finansowe przeznaczone na funkcjonowanie rodzin zastępczych w latach 2009 – 2011 (w zł)

Lp.	Typy rodzin	ROK 2009	ROK 2010	ROK 2011
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	974 290	995 783	807 877
2.	Rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem	359 967	317 379	294 286
3.	Rodziny zastępcze zawodowe, w tym specjalistyczne	196 020	154 463	299 632
Razem		1 530 277	1 467 625	1 401 795

Wśród problemów, z którymi borykają się dzieci trafiające do rodzin zastępczych należy wymienić: FAS – Alkoholowy Zespół Płodowy, FAE – Alkoholowe Uszkodzenie Płodu, zaburzenia zachowania, nadpobudliwość, odrzucenie emocjonalne, trudności w nauce, trudności w kontroli emocji (agresja), nieumiejętność nawiązywania trwałych i głębokich relacji uczuciowych.

4.2. Pomoc instytucjonalna

Na terenie powiatu tczewskiego do maja 2012 r. funkcjonowała jedna całodobowa placówka opiekuńczo – wychowawcza będąca formą instytucjonalnej pieczy zastępczej – był to Dom Dziecka w Tczewie. Obecnie funkcjonują 3 placówki pod nazwą Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Tczewie. Dodatkowo na podstawie zlecenia realizowania zadania z zakresu pomocy społecznej w formie rodzinnego domu dziecka, dzieci z terenu powiatu mogą zostać umieszczone w Rodzinnym Domu Serca w Starogardzie Gdańskim. Wsparcie dzienne młode osoby mogą uzyskać w Ognisku Wychowawczym w Tczewie.

Tabela 8. Liczba wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w okresie 2009 - 2011

Lp.	Typ placówki	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
		Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci
1.	Dom Dziecka w Tczewie (placówka całodobowa)	50	51	46
2.	Ognisko Wychowawcze w Tczewie (placówka dzienna)	37	40	30
3.	Rodzinny Dom Serca w Starogardzie Gd. (placówka całodobowa)	10	10	11

Tabela 9. Zestawienie wiekowe dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych całodobowych – stan na 31.12.2011 r.

Przedział wiekowy	Dom Dziecka w Tczewie	Rodzinny Dom Serca
dzieci poniżej 10 roku życia	1	2
dzieci w wieku 10 – 14 lat	16	3
dzieci w wieku 15 – 18 lat i więcej	29	6

Tabela 10. Wykaz dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych całodobowych z rozbiorem na gminy – stan na 31.12.2011 r.

gmina/miasto	Dom Dziecka	Rodzinny Dom Serca
Gniew	6	3
Morzeszczyn	4	--
Pelplin	4	4
Subkowy	2	1
g. Tczew	2	2
m. Tczew	26	--
s poza powiatu	2	1
Razem:	46	11

Łącznie w 2011 roku do Powiatu Tczewskiego z tytułu pobytu w naszej placówce 2 dzieci z terenu innego powiatu wpłynęła kwota 40 148.- zł.

Tabela 11. Wykaz dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych całodobowych poza powiatem w latach 2009 – 2011 i wypłacone świadczenia

	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Liczba dzieci	9	7	7
Koszt utrzymania w zł	290 453	314 656	553 717

Tabela 12. Dotacja powiatu na funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka w latach 2009 - 2011

	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Wysokość dotacji w zł	158.197	208.560	205.258

Tabela 13. Pełnoletni wychowankowie kontynuujący naukę w okresie 2009 -2011

Liczba wychowanków kontynuujących naukę	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
z rodzin zastępczych	53	51	43
z placówek opiekuńczo - wychowawczych	16	16	24

Umieszczenie dziecka w placówce powinno nastąpić po wyczerpaniu wszelkich możliwości pracy z rodziną oraz w sytuacji niemożności znalezienia dla dziecka rodziny zastępczej. Choć wzrasta liczba rodzin zastępczych, to nadal brakuje rodzin, które przyjmowałyby młodzież, stąd tak duża liczba dzieci powyżej 10 roku życia w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela 14. Środki finansowe przeznaczone dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej (w zł)

Przyznana pomoc	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
na usamodzielnienie	99 351	96 624	105 398
na kontynuowanie nauki	274 932	230 357	224 956
Razem	374 283	326 981	330 354

Dotychczasowe trudności w realizacji efektywnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną wynikają m.in. z:

- koncentracji działań wyłącznie na dziecku, a nie na rodzinie – zarówno biologicznej, jak

i zastępczej;

- przewagi w ramach rodzinnej pieczy zastępczej rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem nad pieczą sprawowaną przez osoby niespokrewnione, co powoduje, że wielu przypadkach dochodzi do dziedziczenia określonych patologii rodzinnych (bezaradności, uzależnień, słabych więzi emocjonalnych) oraz ogranicza szanse rozwoju umieszczonych w nich dzieci;
- niedoboru odpowiedniej liczby przygotowanych niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych.

Poniższa tabela zawiera wykaz instytucji z terenu powiatu tczewskiego działających w obszarze szeroko rozumianej pomocy dziecku i rodzinie.

Tabela 15. Istniejąca infrastruktura w zakresie pomocy dziecku i rodzinie w powiecie tczewskim na dzień 31.12.2011 r.

Gmina/ Miasto	Świetlice		Środowiskowe Domy Samopomocy		Grupy wsparcia		Liczba osób korzystających ze wsparcia innych specjalistów
	Ilość	Liczba dzieci	Ilość	Liczba osób	Ilość	Liczba osób	
Gniew	5	110	1	29	6	70	10
Morzeszczyn	1	21	-----	-----	-----	-----	10
Pelplin	1	100	1	15	-----	-----	12
Subkowy	4	84	1	30	-----	-----	40
g. Tczew	6	75	-----	-----	-----	-----	6
m. Tczew	8	252	4	98	3	73	1641
Razem	25	642	7	172	9	143	1719

Tabela 16. Dane statystyczne dotyczące rodzin objętych pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej w powiecie tczewskim na dzień 31.12.2011 r.

Gmina / Miasto	Rodziny objęte pomocą społeczną														Liczba rodzin ogółem
	powód														
	ubóstwo	bezdomność	ochrona macierzyństwa	w tym wielodzietność	bezrobocie	niepełnosprawność	długotrwała choroba	bezradność	alkoholizm	narkomania	sytuacja kryzysowa/zdarzenia losowe	trudności w przystosowaniu po ZK	przemoc w rodzinie	kłęska żywiołowa lub ekologiczna	
Gniew	621	18	87	60	398	283	169	265	36	4	2	6	14	0	830
Morzeszczyn	151	1	34	25	134	73	59	24	14	0	1	0	4	0	182
Pelplin	485	14	83	49	344	174	175	56	17	0	0	6	0	0	626
Subkowy	217	7	43	19	88	64	10	14	23	0	15	1	5	0	217
Tczew gmina	600	4	45	23	351	48	10	41	24	0	5	2	0	0	665
Tczew miasto	1480	90	208	108	1071	998	1419	484	198	11	6	25	25	0	2327
razem	3554	134	500	284	2386	1640	1842	884	312	15	29	40	48	0	4847

* dane dotyczące powodów przyznania pomocy nie sumują się

Tabela 17. Instytucje z terenu powiatu tczewskiego działające w obszarze pomocy społecznej na rzecz dziecka i rodziny

	Nazwa instytucji	Adres
	Komenda Powiatowa Policji w Tczewie	ul. Kasprowicza 2 83-110 Tczew
	Komisariat Policji w Gniewie	ul. Kościuszki 2 83-140 Gniew

Policja, Sąd, Prokuratura	Komisariat Policji w Pelplinie	ul. Wybickiego 2A 83-130 Pelplin
	Posterunek Policji w Subkowach	ul. Wybickiego 23 83-120 Subkowy
	Sąd Rejonowy w Tczewie	ul. Kołłątaja 6 83-110 Tczew
	Prokuratura Rejonowa	ul. Sadowa 6 83-110 Tczew
	Zespół Kuratorów Rodzinnych przy Sądzie Rejonowym w Tczewie	ul. Kołłątaja 6 83-110 Tczew
Ośrodki Pomocy Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Armii Krajowej 39 83-110 Tczew
	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Lecha 12 83-110 Tczew
	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Witosa 9 83-140 Gniew
	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. 22 Lipca 4 83-132 Morzeszczyn
	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Wybickiego 19 A 83-120 Subkowy
	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Plac Grunwaldzki 7 83-130 Pelplin
Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Plac Piłsudskiego 1 83-110 Tczew
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. 22 Lipca 4 83-132 Morzeszczyn
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Plac Grunwaldzki 1 83-140 Gniew

	Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Plac Grunwaldzki 4 83-130 Pelplin
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Wybickiego 19 A 83-120 Subkowy
Inne instytucje	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w tym Wydział Interwencji Kryzysowej	ul. Wojska Polskiego 6 83-110 Tczew
	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	ul. Wojska Polskiego 6 83-110 Tczew
	Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w Tczewie	ul. Wojska Polskiego 6 83-110 Tczew
	Ognisko Wychowawcze im. Lisieckiego „Dziadka”	ul. Wojska Polskiego 6 83-110 Tczew
	Dom Pomocy Społecznej w Damaszcze	Damaszka 1 83-209 Godziszewo
	Dom Pomocy Społecznej w Gniewie	ul. Gdańska 23 83-140 Gniew
	Dom Pomocy Społecznej w Pelplinie	ul. Szpitalna 1 83-130 Pelplin
	Dom Pomocy Społecznej w Rudnie	ul. Lipowa 1 Rudno
	Dom Pomocy Społecznej w Stanisławiu	Stanisławie 31 83-112 Lubiszewo
	Dom Pomocy Społecznej w Wielkich Wyrębach	Wielkie Wyręby 23 83-230 Smętowo

5. Piecza zastępcza

Zadania z zakresu opieki zastępczej, która ma być sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców, nałożono na powiaty. Ustawa przewiduje dwie możliwe formy – rodzinną i instytucjonalną. Wśród form rodzinnej pieczy zastępczej wymieniono w przepisach rodzinę zastępczą (spokrewnioną, niezawodową, zawodową) oraz rodzinne domy dziecka. Natomiast instytucjonalna piecza zastępcza obejmuje placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Zadania własne powiatu związane z organizowaniem i prowadzeniem pieczy zastępczej:

- wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- opracowanie i realizacja 3-letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych zawodowych, rodzinach zastępczych niezawodowych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych oraz prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia w/w funkcji,
- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka

i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,

- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa,
- kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w pieczy zastępczej,

oraz finansowanie takich zadań jak:

- świadczenia pieniężne dla dzieci z terenu powiatu tczewskiego, umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych, w rodzinach zastępczych niezawodowych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych, rodzin pomocowych, prowadzących rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoleń dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.

Na powiaty zostały scedowane obowiązki z zakresu organizacji i finansowania rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz rodzinnych domów dziecka. Uzasadnieniem dla „nowego” podziału zadań było m.in. „przesunięcie” organizowania pieczy zastępczej w rodzinach spokrewnionych z samorządów powiatowych do samorządów gmin mające spowodować większą odpowiedzialność gminy za rodziny ze swego obszaru, a zarazem spadek liczby dzieci umieszczanych poza rodziną. Z obecnej praktyki umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych wynika, że w większości zostają one powierzone opiece babć i dziadków zamieszkujących niejednokrotnie w pobliżu siebie i w obrębie jednej gminy i dlatego powiaty zostaną kompetencyjnie odciążone z odpowiedzialności

za organizowanie opieki zastępczej w rodzinach spokrewnionych.

Nowe zadania dla gmin:

- opracowanie i realizacja 3-letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem – w tym placówek wsparcia dziennego,
- finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka.

6. Dane dotyczące realizacji programu

Miejsce realizacji Programu:

Teren powiatu tczewskiego

Czas realizacji Programu:

od II połowy 2012 - 2014

Adresaci Programu:

- rodziny zastępcze,
- rodziny biologiczne,
- placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- usamodzielnieni wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych;

Koordynator Programu:

Koordynatorem działań przewidzianych w Programie jest Powiatowe Centrum Pomocy

Rodzinie w Tczewie jako organizator pieczy zastępczej w powiecie tczewskim.

Partnerzy Programu:

- Starostwo Powiatowe,
- Ośrodki pomocy społecznej,
- Sąd Rejonowy,
- Policja,
- Placówki oświatowe,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- Placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- Prokuratura Rejonowa,
- Organizacje pozarządowe,
- Lokalne media,
- Świetlice środowiskowe,
- Kościoły,
- Wolontariusze,
- Służba zdrowia,
- Domy pomocy społecznej,
- Pomorski Urząd Wojewódzki,
- Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego.

Źródła finansowania Programu:

- środki finansowe powiatu,
- środki samorządów gminnych,
- środki partnerów uczestniczących w Programie,
- dotacje celowe,
- środki EFS,
- środki pozyskane z innych źródeł.

Tabela 18. Limit nowych rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka, w powiecie tczewskim na lata 2012 – 2014

Rok	ilość rodzin zastępczych	typ rodziny	sposób utworzenia
2012	1	zawodowa rodzina specjalistyczna	pozyskanie nowych lub przekształcenie rodzin niezawodowych
	1	rodzina zawodowa	
	1	rodzina zawodowa o charakterze pogotowia opiekuńczego	
2013	2	rodzina zawodowa	pozyskanie nowych lub przekształcenie rodzin niezawodowych
	1	rodzinny dom dziecka	
2014	2	rodzina zawodowa	pozyskanie nowej lub przekształcenie rodziny niezawodowej
Razem	8		

Tabela 19. Koszty niezbędne do realizacji założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie pieczy zastępczej typu rodzinnego

Treść wydatku	Koszty na 2012 r. wynikające z ustawy w zł
Świadczenia społeczne (par. 3110)	2.502.000
Wynagrodzenia osobowe z pochodnymi	108.089
Wynagrodzenia rodzin bezosobowe z pochodnymi	289.260
Szkolenia dla rodzin zastępczych	35.250
Zakup materiałów i usług (pomoc rzeczowa dla usamodzielniających się wychowanków)	22.500

Delegacje – koordynatorzy (praca zadaniowa w terenie)	12.000
Razem	2.969.099

7. Cele programu

7.1. Cel strategiczny

Celem strategicznym programu jest stworzenie efektywnego systemu rozwoju pieczy zastępczej na terenie Powiatu Tczewskiego w zakresie zapewnienia właściwej opieki i warunków do wychowywania oraz kontynuowania nauki, a także pomoc w usamodzielnieniu się dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców.

Cel strategiczny będzie realizowany poprzez oddziaływania w następujących obszarach:

1. **Działania o charakterze profilaktycznym** – stworzenie lokalnego systemu ochrony dziecka przed koniecznością wychowywania się poza rodziną oraz zahamowanie wzrostu liczby dzieci przebywających w różnych formach opieki zastępczej, praca z rodziną biologiczną, wsparcie specjalistyczne młodzieży i rodzin (biologicznych i zastępczych).
2. **Działania interwencyjne** – zbudowanie systemu pieczy zastępczej zapewniającego czasową opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki przez rodziców biologicznych.
3. **Działania naprawcze** – reintegracja rodzin naturalnych dzieci przebywających w pieczy zastępczej, polegająca na odbudowaniu relacji z dziećmi, pomocy w znalezieniu zatrudnienia, minimalizacji zjawisk patologicznych, wspieraniu we wszelkich działaniach mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej.

7.2. Cele szczegółowe

7.2.1. Upowszechnianie znaczenia i roli rodzinnych form opieki zastępczej

działania	<ol style="list-style-type: none">1. Organizowanie akcji informacyjnych lub współdziałanie w ogólnopolskich i lokalnych kampaniach społecznych promujących rodzicielstwo zastępcze.2. Wydanie i dystrybucja materiałów informacyjnych. (ulotek, plakatów, broszur) skierowanych do różnych grup odbiorców – np. kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych;3. Opracowanie i wydanie powiatowego informatora przybliżającego ideę rodzicielstwa zastępczego, prawa i obowiązki osób sprawujących pieczę zastępczą.
przewidywane rezultaty	<ul style="list-style-type: none">- wzrost zainteresowania społeczności lokalnej tematyką rodzicielstwa zastępczego;- przełamanie negatywnych stereotypów na temat rodzin zastępczych, a tym samym wzmocnienie poczucia własnej wartości dzieci i młodzieży umieszczonych w tych rodzinach.
wskaźniki realizacji	<ul style="list-style-type: none">- liczba kampanii społecznych zrealizowanych na terenie powiatu;- nakład rozpowszechnionych materiałów (ulotki, plakaty, informator);- liczba informacji zamieszczanych w mediach.
realizatorzy	<ul style="list-style-type: none">- PCPR- ośrodki pomocy społecznej- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna- placówki opiekuńczo – wychowawcze- Starostwo Powiatowe

7.2.2. Rozwój systemu pieczy zastępczej mającego na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

<p>działania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz do prowadzenia placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego. 2. Organizowanie szkoleń specjalistycznych podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych. 3. Prowadzenie cyklicznych spotkań grup wsparcia dla rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka, których celem będzie wymiana doświadczeń, omawianie bieżących problemów. 4. Udostępnienie osobom i rodzinom bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (psycholog, prawnik, pedagog, terapeuta). 5. Doradztwo w zakresie wczesnego wykrycia deficytów rozwojowych dziecka. 6. Przyznawanie świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych.
<p>przewidywane rezultaty</p>	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie nowych rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z limitem rocznym; - utworzenie rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego zgodnie z limitem rocznym; - utworzenie 1 rodzinnego domu dziecka; - ograniczenie liczby dzieci przebywających w instytucjonalnych placówkach opiekuńczo – wychowawczych; - wzmocnienie posiadanych kompetencji opiekuńczo – wychowawczych i interpersonalnych rodziców zastępczych (np. umiejętności komunikacyjne, motywowanie dziecka, umiejętność konstruktywnego

	rozwiązywania problemów); - diagnoza deficytów rozwojowych dzieci; - zabezpieczenie potrzeb materialnych rodzin.
wskaźnik realizacji	- liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - liczba utworzonych nowych rodzin zastępczych zawodowych i o charakterze pogotowia rodzinnego (realizacja zakładanego limitu); - liczba przeprowadzonych szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych oraz liczba uczestników; - liczba udzielonych konsultacji specjalistycznych; - liczba spotkań zorganizowanych w ramach grupy wsparcia; - liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia; - liczba dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności; - liczba dzieci ze specjalnymi wskazaniami edukacyjnymi; - liczba rodzin korzystających ze świadczeń.
realizatorzy	- PCPR - organizacje pozarządowe - placówki oświatowe - Sąd Rejonowy - ośrodki pomocy społecznej - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

7.2.3. Wsparcie i wzmocnienie więzi z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca socjalna z rodzinami biologicznymi w oparciu o wcześniejszą diagnozę. 2. Grupy edukacyjne dla rodziców. 3. Wsparcie asystenta rodziny. 4. Nadzór kuratora sądowego. 5. Wsparcie specjalistyczne (psychologiczne, pedagogiczne, prawne). 6. Współpraca z koordynatorem pieczy zastępczej.
przewidywane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie świadomości rodziców dotyczącej odpowiedzialności za wychowanie dzieci; - wzmocnienie więzi rodzinnych i poprawa funkcjonowania rodzin; - wspieranie rodzin biologicznych mające na celu prawidłową realizację obowiązków opiekuńczo – wychowawczych; - posiadanie wiedzy na temat sytuacji rodziny biologicznej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
wskaźnik realizacji	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny; - liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim; - liczba spotkań dla rodziców.
realizatorzy	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR - Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna - Sąd Rejonowy - ośrodki pomocy społecznej - placówki opiekuńczo – wychowawcze

7.2.4. Wspieranie procesu usamodzielniania wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

	1. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnianie i kontynuowanie
--	---

działania	<p>nauki oraz pomocy rzeczowej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.</p> <p>2. Działania na rzecz pozyskiwania mieszkań przez usamodzielnianych wychowanków.</p> <p>3. Praca socjalna i wsparcie psychologiczne wychowanków mające na celu wyrównywanie szans i zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego oraz podejmowaniu przez młodzież ryzykownych zachowań (np. uzależnienia, przemoc, kolizje z prawem).</p> <p>4. Ukierunkowanie w wyborze kursów zawodowych.</p>
przewidywane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - lepsze przygotowanie młodzieży do samodzielnego życia; - wykształcenie odpowiednich umiejętności przydatnych w życiu; - pobudzenie do aktywności edukacyjnej i zawodowej.
wskaźnik realizacji	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, którym przyznano pomoc pieniężną na usamodzielnianie i kontynuowanie nauki oraz pomoc rzeczową zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa; - liczba osób uczestniczących w kursach zawodowych; - liczba osób korzystających z indywidualnych konsultacji; - liczba porad udzielonych wychowankom w celu uzyskania mieszkania; - liczba spotkań grupowych dla wychowanków.
realizatorzy	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR - organizacje pozarządowe - placówki oświatowe - placówki opiekuńczo – wychowawcze - ośrodki pomocy społecznej - Kościoły - świetlice środowiskowe

7.2.5. Integracja środowisk działających w obszarze pieczy zastępczej

działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie spotkań tematycznych. 2. Superwizje dla osób zaangażowanych w proces pomagania. 3. Współpraca z gminami w zakresie promowania profilaktyki skierowanej do rodzin dysfunkcyjnych. 4. Wypracowanie standardów i zasad współpracy.
przewidywane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie efektywności podejmowanych działań; - podejmowanie szybszych i bardziej skutecznych interwencji.
wskaźnik realizacji	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych spotkań; - liczba przeprowadzonych superwizji; - liczba wypracowanych standardów.
realizatorzy	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR - służba zdrowia - domy pomocy społecznej - placówki opiekuńczo – wychowawcze - ośrodki pomocy społecznej - Policja - Sąd Rejonowy

8. Harmonogram realizacji Programu

Program będzie realizowany w sposób ciągły. Z uwagi na specyfikę pieczy zastępczej realizacja zadań zawartych w programie nie może odbywać się okresowo. Inicjatywy podejmowane będą adekwatnie do potrzeb i zgłaszanych problemów.

Rok	2012		2013				2014			
Kwartał	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Upowszechnianie znaczenia roli rodzinnych form opieki zastępczej.										

powinna respektować prawo dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego, do utrzymania osobistych kontaktów z rodziną, w tym powrotu do rodziny naturalnej. Dziecku, które musi znaleźć się poza rodziną należy stworzyć dogodne warunki najbardziej zbliżone do rodzinnych, niezależnie na jak długo trafia do innych form opieki zastępczej. Każda placówka opiekuńczo-wychowawcza i rodzina zastępcza musi przygotować osoby usamodzielniające się do życia i pełnienia roli poprawnie funkcjonującej jednostki społecznej.

Sporządził: Ewa Pobłocka
Dyrektor PCPR

